

AFGELOPEN DINSDAG OP DE CLUB.....

'Kansen en kaarten - nader bekeken'

23 maart 2021, vierde ronde Howell-II

door *Rob van den Bergh*

Toen ik de mail kreeg waarin het artikel van Bart over *Kansen en kaarten* werd aangekondigd, en de reflectie op de wiskundige kant van het bridgespel, werd ik meteen getriggerd. Ik heb nu eenmaal, net als Bart blijkbaar, een zwak voor de kansrekening van de wiskunde. Ooit schreef ik een artikel over de volgende speelfiguur:

AB8xx

Hxx

Lijkt een redelijk alledaags kleurtje, toch? Als je met de heer begint, en rechts bekennt met de 9 of de 10, wat is dan de beste kans op 5 slagen? Kleintje naar de 8, de boer of het aas? De meeste mensen gaan dan op hun gevoel af of zitten misschien wel heel sneaky te gluren waar links die tweede kaart vandaan plukt – is het de tweede of derde van links..? - maar dat soort koffiehuispraktijken zijn we natuurlijk allemaal allang vergeten na een jaar online bridge met koffie uitsluitend uit je eigen espresso-apparaat. Maar je kunt dit ook uitrekenen en dat heb ik destijds gedaan. Als links twee keer bekennt met een kleintje, is gek genoeg het aas slaan je beste kans. De wiskunde kan je soms verrassen, nietwaar? Links kan het je – met 9xx of 10xx - nog wel een beetje lastiger maken door de tweede keer zijn hoge erin te slingeren. Je moet dan kiezen wie de boel loopt te flessen: links met 9xx/10xx of rechts met 9x/10x. Maar als een tegenspeler de reputatie heeft dit altijd te doen, kan je dat ook weer helpen de winnende speelwijze te kiezen, vooral als hij het nalaat. Rijst de vraag dus: hoe vaak moet je als tegenspeler falsecarden om hier optimaal profijt van te hebben? Daar mag je zelf over nadenken als je dat leuk vindt, voordat ik je mijn ideeën geef hierover.

Allemaal leuk, die theoretische vraagstukken, maar in de praktijk zit je daar en moet je het gewoon goed doen.. en daar komen soms hele andere aspecten bij kijken als het biedverloop, de punten, een al dan niet voorpas of volgbod, en zoals ik al aangaf de reputatie van de tegenstander. Gevoel speelt een grote rol in het nemen van dit soort beslissingen en daar kun je handig op inspelen.

Lord Yarborough heeft het in ieder geval slim bekeken in zijn tijd. Zonder iets van binomiaalcoëfficiënten te hoeven weten, kon hij uitrekenen op een papiertje hoeveel $(32/52) * (31/51) * (30/50) * \dots * (20/40)$ is en kwam op rond de 1/1828. Dikke winst dus op termijn, en dit soort rekensommetjes iets gecompliceerder maken leveren loterijen in deze tijd enorme kapitalen op: het gevoel van de mogelijkheid om die klapper te slaan is bij veel mensen kennelijk belangrijker dan het vele malen waarschijnlijker kleine verliesje, ondanks de negatieve verwachtingswaarde.

Laten we eens kijken naar de spellen die Bart beschreef en wat je daarvan kan vinden uit wiskundig of kanstechnisch oogpunt.

Spel 1 (Paren)

N/Niemand N - BartS
♠ B62
♥ VT8742
♦ 87

W - RemcoBru ♣ T4 O - HenkWil
♠ AH843 ♠ V5
♥ B6 ♥ 95
♦ A64 ♦ VBT93
♣ H63 Z - DirkJanV ♣ VB82
♠ T97
♥ AH3
♦ H52
♣ A975

W	N	O	Z
RemcoBru	BartS	HenkWil	DirkJanV
-	pas	pas	1♣*
1♠	pas	pas	pas

Resultaat: 1♠ +3 door W: -170
Score: 6,67%

Actief bieden loont, zegt Bart terecht. Maar hier zie ik niet zo snel wat er mis is met het bieden. 1♠ uitpassen is vrij normaal, je maat heeft niks en je hebt de schoppens niet dus gaat het bieden waarschijnlijk niet winnen. De slechte score is eerder te wijten aan het feit dat de 3♥-spelers die 2 down gingen, niet gedoubleerd werden; in paren laat je je de kaas niet graag van het brood eten door niet-kwetsbare tegenstanders, maar een deelscore doubleren blijft eng. Het gaat hier ook om de verwachtingswaarde: de kans op 1 of 2 down is aanzienlijk en als 3♥ gemaakt wordt terwijl je de meerderheid van de punten hebt, is het vaak toch al een slechte score. Verder valt op dat 4 van de 6 spelers in een schoppendeelscore slechts 9 slagen haalden; na klaverenstart moet je hoog leggen in dummy en meteen 2x de ruitensnit nemen, anders loop je ofwel tegen een introever op of kun je de snit niet meer nemen. Allemaal niet zo makkelijk blijkbaar en dan heb je als NZ in dit geval pech dat het soms niet lukte bij de andere OW-paren. Het was ook pas spel 1.

Wat kun je er qua kansrekening verder van zeggen? Mij viel op dat niemand 2♥ opende (of Multi). Ik zou dat met deze kwetsbaarheid zeker doen, want de kans dat je ondanks de slechts 3 puntjes meteen vertelt wat je kaart is en een voorsprong neemt in het bieden die ze niet meer inhalen, is naar mijn idee groter dan de kans dat je tegen een zeperd aanloopt; en dan is het in paren: uithuilen, liefst niet te lang, en volgend spel. Maat moet wel weten dat je dit kunt hebben natuurlijk en je niet te snel in de manche duwen (dus zwaar inviteren). Elke beslissing heeft een bepaalde verwachtingswaarde (kans keer score) en die van 2♥ openen is volgens mij hoger dan die van voorpassen.

Hoe gaat het na 2♥-opening? Waarschijnlijk biedt Z dan 3♥, barrage, en heeft W een vervelend biedprobleem. 3♠ is nu raak, maar met AH-leeg-5^e niet zo fijn. Kiest hij voor dbl, dan komen OW waarschijnlijk niet meer in schoppen. Ik denk dat 3♠ nog steeds wel kan. Hoe dan ook, als je ze geen probleem geeft gaan ze het ook niet fout doen, zei ik zonder Cruijffiaans te willen klinken.

Bij ons aan tafel opende ik als Z een 14-16 sans (dus ook na Toine's voorpas met N), gedoubleerd door west en eindigde het in 3♦ voor 130. Als west zou ik altijd 2♠ bieden overigens: kans is groot dat je dat ofwel maakt of als je down gaat dat zij iets maken in harten of sans. En als 1SA al gedoubleerd eentje down gaat voor 100 met deze kwetsbaarheid, is de kans groot dat je zelf meer kunt maken (110/140 in schoppen bijvoorbeeld).

Spel 5 (Paren)

N/NZ N - AnnekeDm
♠ 73
♥ AV932
♦ AV5

W - DirkJanV ♣ T96 O - BartS
♠ T96 ♠ V842
♥ B765 ♥ 8
♦ 864 ♦ T97
♣ H72 ♣ VB843

Z - RudiM
♠ AHB5
♥ HT4
♦ HB32
♣ A5

W	N	O	Z
DirkJanV	AnnekeDm	BartS	RudiM
-	1♥	pas	1♠
pas	1SA	2♣	dbl*
pas	pas	pas	

Resultaat: 2♣X -3 door O: +500

Moedig 2♣-bodje van Bart wat maximaal wordt beloond. Hoe groot is de kans op succes? Hier spelen een aantal factoren een rol waar je niet zoveel invloed op hebt, namelijk hoe goed de tegenstander hiermee omgaat. Kon overigens 4 down door het bezit van ♣109x van N: hartenstart voor ♥A, ♦V, kleine ruiten voor ♦B (want wie weet heeft O ♦HTx en duikt hij 2x! 😊), ♦A, 3x schoppen en de 4^e schoppen. W troeft hoog en speelt troef via 9 en B voor het aas. Met harten eruit en ♣10 is de 4^e downslag. Maar dat scheelde niet veel punten want 6♥ was dicht (6SA overigens ook). Hier ligt het er maar helemaal aan hoe je dit soort doubletten speelt. De kans is aanwezig dat je maat erop past en dat wil je niet met slechts ♣Ax, dus 3♣ was minder risicovol geweest dan dbl. Dan nog is het niet opgelegd of eenvoudig voor Rudi en Anneke om slem te bereiken en je ziet dus ook hier dan actief bieden kennelijk loont, al is de kans op een zeperd hier wel ietsje groter dan op spel 1.

Spel 16 (Paren)

W/OW N - Herman63
♠ V6
♥ T6
♦ T62

W - DirkJanV ♣ HV8764 O - BartS
♠ AH53 ♠ T8
♥ H875 ♥ AB32
♦ HVB ♦ A9753
♣ B2 ♣ A5

Z - StefLw
♠ B9742
♥ V94
♦ 84
♣ T93

W	N	O	Z
DirkJanV	Herman63	BartS	StefLw
1SA	3♣	3SA	pas
pas	pas		

Resultaat: 3SA +2 door W: -660

Tja, die sluwe streken van Herman ken ik al sinds 1987, toen hij in het jeugdkamp in Beekbergen ook al het nodige uithaalde. Maar toen waren we nog jong en

inmiddels 34 jaar later, houdt hij het bij een frivool 3♣-bodje. Niks mis mee, niet tegen wel! Ook hier is het een afweging van risico's en kansen. De kans dat dit tot een ramp leidt is veel kleiner dan de kans dat de tegenpartij erdoor in de problemen komt dus mijn sympathie heeft het. Ook hier geldt wel: je maat moet niet met een beetje kaart wildenthousiast worden, maar die kent na een tijdje ook zijn Pappenheimers wel. Pech voor Bart en DirkJan dat zij hier tegenaan liepen. De 11 slagen in SA zag ik nog niet direct, want ♣H uit is 10 slagen (of maar 9 als je toch tegen beter weten in de hartensnit probeert) en kleine klaveren uit 12 slagen, maar Herman blijft eigenzinnig en zette zijn geld op ♥10: 11 slagen. Wint nog wel van 4♥ +1, het normale resultaat op het spel, maar de helft van het veld mocht 12 slagen maken. Waaronder wij, waarbij 6♥ in de oosthand kwam en de klaveren niet waren geboden, dus ook niet werden gestart door zuid. Zo zie je nog een voordeel van actief tussenbieden: de kans dat je maat de goede uitkomst verzint wordt erdoor groter. Moet je kleur natuurlijk wel goed genoeg zijn.

Spel 17 (Paren)

N/Niemand	O - ToinevHf	
	♠ B2	
	♥ -	
	♦ AHB8763	
N - Reggie51	♣ HV85	Z - MarkDekk
♠ AH64		♠ VT
♥ T9642		♥ A87
♦ 9		♦ VT42
♣ 974	W - RobvdBe	♣ AT62
	♠ 98753	
	♥ HVB53	
	♦ 5	
	♣ B3	

N	O	Z	W
Reggie51	ToinevHf	MarkDekk	RobvdBe
pas	5♦	pas	pas
pas			

Resultaat: 5♦ -1 door O: -50
Score: 73,33%

Op spel 17 volgde Bart over de 2♣-majors opening van West 2♦. Zoals het spel zit de juiste aanpak, hoewel dat contract double dummy inderdaad zelfs down had gekund. Toine had een optimistischere aanpak en opende 5♦! Het liefst had Mark een strafdoublet losgelaten (volgens sommigen had je vroegâh, in de fysieke bridgewatereld, x-jes voor strafdoubletten en D-tjes voor informatiedoubletten, maar die koffiehustruc werkt online niet zo goed). Na hartenaas start getroefd door Toine en klaveren naar de boer, konden er 2 schoppens en een klaveren weg op de harten. Mark maakte alleen zijn 2 troeven en ♣A voor 1tje down en nog een aardige score omdat anderen meer down gingen in onze lijn.

Wat kansen betreft is het wel je lucky day (wat niet zo was overigens) als je met deze dramadummy er ongedoubleerd met 1tje down vanaf komt, hoewel het na de eerste 5 slagen zelfs nog tegenviel dat 5♦ niet gehaald werd. Maar de kans is groter dat je minder geluk hebt, dus 5♦ op de 2^e hand is nogal jeugdig. Aan de andere kant moet de tegenstander het eerst maar goed doen en misschien komen ze te hoog. Moeilijk te kwantificeren, maar voor mijn gevoel ga je vaak zelf onnodig down of zit je in 5♦ waar je bv. 3SA+1 kunt maken en weegt dat niet op tegen de plussen die je mogelijk haalt.

Spel 20 (Paren)

W/Allen N - JaapHa
♠ 9
♥ VBT95
♦ B9543

W - DirkJanV O - BartS
♠ AVB3 ♠ H862
♥ 84 ♥ AH73
♦ VT8 ♦ A
♣ H962 ♣ VB54

Z - PaulSchr
♠ T754
♥ 62
♦ H762
♣ AT3

W	N	O	Z
DirkJanV	JaapHa	BartS	PaulSchr
1♣*	pas	1♥	pas
1SA	pas	2♠	pas
3♠	pas	4♣	pas
4♠	pas	4SA	pas
5♣*	pas	pas	pas

Resultaat: 5♣ +1 door W: -620

De vierkaart schoppen verzwijgen is wel een risico dat je beter niet kunt nemen. Pakt wel eens goed uit als ze nietsvermoedend schoppen starten, maar als je schoppenfit hebt lig je zwaar achter. Ik zat zelf in 4♠ en maakte 11 slagen, waar 12 mogelijk waren. Als je de tegenpartij verleidt voortijdig ♣A te nemen kun je 2 ruitens troeven en daarna de troeven trekken. Ik speelde na hartenstart, ruitenaas en klaveren naar de heer en troefde een ruit. ♣V uit dummy was beter geweest; als die met het aas genomen wordt, hou je communicatie om zowel een ruit te troeven als de troeven te trekken en daarna de klaveren die dan hoog zijn te incasseren. Alleen Arie Buys lukte het om 12 slagen te maken en die zat ook nog eens in 6, waar 4+2 dus al een zaaltop was: chapeau!

Spel 21 (Paren)

N/NZ N - JaapHa
♠ T
♥ V2
♦ HT8742

W - DirkJanV O - BartS
♠ AH8764 ♠ 32
♥ H8765 ♥ ABT3
♦ B5 ♦ 963
♣ - ♣ AV76

Z - PaulSchr
♠ VB95
♥ 94
♦ AV
♣ T9853

W	N	O	Z
DirkJanV	JaapHa	BartS	PaulSchr
-	2♣*	pas	2♦*
2♠	pas	pas	pas

Ook hier een ongelukkige aanpak, maar het is niet zo heel gek om 2♠ te volgen. Als oost kun je misschien nog wel een bodje doen zoals Bart aangeeft, de kans dat je een manche kunt maken is aanwezig en dat wil je onderzoeken. Wij kwamen in 4♥ na een zwakke 2 in ruiten van Robin de

Kater en die had de tip van Zia gevolgd: zorg dat je daar troef Vx bij hebt, hoewel je nog niet weet dat dat troef gaat worden. Kans is groot dat je daar een slag mee maakt. En zo geschiedde.

Al met al zie je dat je vaak op basis van gevoel een kans moet inschatten; aan de harde cijfers heb je in de praktijk niet zo veel omdat veel dingen moeilijk kwantificeerbaar zijn en er vaak veel factoren meespelen. Bovendien is de praktische waarde van een bewering beperkt als “het slem heeft 70% maakkans” of “de kans op harten 4-2 is 48%”. Hoe groot is de kans dat de tegenpartij ontspoort na jouw preëempt? Staat in geen enkel boekje.

Alleen op basis van ervaring en weten tegen wie je speelt kun je dit inschatten. Hoe groot is de kans dat je wegkomt met een slecht bod? Ook lastig te zeggen, maar als het gebeurt ben je blij dat je dat slechte bod hebt gedaan en het zal ook wel meespelen tegen wie je het doet en welke winst je kunt halen. In het algemeen kun je zien dat er veel meer factoren invloed hebben op de faal- of succeskans van speelwijzes of biedingen dan je op het eerste gezicht zou denken. Dingen waarvan je niet eens beseft dat ze meewegen in je beslissing maar door schade en schande of juist door hele goede ervaringen in je hersens zijn opgenomen (danwel hardnekkig zijn gaan vastroesten).

Eigenlijk zijn we als mensen ook maar zelflerende AI-systeempjes... Maar voordat ik verder afdwaal: misschien leuke materie voor een vervolgartikel!